

TÖRTÉNELEM
7. évfolyamos tanulók számára
3. forduló – DÖNTŐ

Össz.pontszám:	30p	
----------------	------------	--

A döntő időpontja: 2017. január 26. (csütörtök)

Versenyző neve: Osztály:

A döntő feladatai „döntően” forráselemzések, szövegértelmezések. A téma- az 500 éves évforduló tiszteletére is- a reformáció- illetve az újkor néhány fontosabb dokumentuma, amelyek elvezettek a mai demokráciákhoz! Jó munkát!

1. Forráselemzés

Válaszoljon a források és ismeretei alapján a következő kérdésekre!

„Ezért hiábavaló és lehetetlen bárkinek is megparancsolni, hogy bárkit is erőszakkal kényszeríteni, hogy így vagy úgy higgyen [...] Miként merészkedhet a dőre világi hatalom megítélni és irányítani olyan titkos, lelki, rejtett dolgot, amilyen a hit?” *(Luther a világi hatalomról és a hitről; 1531)*

„»Ha gonoszul szóltam, tégy bizonyosságot a gonoszságról« – idézte Krisztus szavait János evangéliumából. »Ha maga az Úr, aki tudta, hogy nem tévedhet, nem vonakodott meghallgatni a bizonyosság tanításai ellen akár a leghitványabb szolgától – mennyivel inkább kell nekem, gyarló embernek, aki könnyen tévedhetek, óhajtanom s kérem, ha valaki bizonyosságot kíván tenni tanításaim ellen [...] Tegyetek bizonyosságot, mutassátok ki tévedésemet a prófétákból és az evangéliumokból! Az evangéliumokban rejlik az igazság. Ha meggyőztök, bebizonyítjátok tévedésemet, készséggel visszavonom, és én leszek az első, aki tűzbe vetem írásaimat.«” *(Részlet Luther birodalmi gyűlésen elmondott beszédéből; 1521)*

„Kérdés: Nem lehet-e megtűrni a templomokban a képeket, mint a „tudatlan nép könyveit?”

Válasz: Nem, mert ne legyünk bölcsőbbek Istennél, aki az ő népét nem béna bálványképek által, hanem igéjének élő hirdetése által akarja tanítani. *(Részlet a református katekizmusból; 1563)*

„Nem a latin nyelv betűitől kell kérdezgetni, hogyan beszéljünk németül, ahogyan ezek a szamarak teszik, hanem a családanyát az otthonában, a gyerekeket az utcán, a közembert a piacon kell megkérdezni efelől, az ő szájukat kell figyelni, miképpen beszélnek, s aszerint kell tolmácsolni. Akkor megértenek minket, és észreveszik, hogy németül beszélünk velük.” *(Luther: Levél a tolmácsolásról; 1534)*

a) Miért nem tűrte meg a kálvini reformáció a képekkel, szobrokkal díszített templombelsőt?

.....

b) Miért fordította Luther németre a Szentírást?

.....

c) Milyen szerepet tulajdonított Luther a hitnek a keresztény ember életében?

.....

d) Honnan ered a reformáció lutheri irányzatának „evangélikus” jelzője?

.....

2. Forráselemzés

Válaszoljon a források és ismeretei alapján a következő kérdésekre! (Elemenként 1 pont.)

„Szembefordultam a búcsúcédulákkal és a pápistákkal, de sohasem erővel. Egyszerűen tanítottam, prédikáltam és írtam Isten igéit, egyebet nem tettem. És mialatt aludtam vagy a barátaimmal ittam a wittenbergi sört, az Ige annyira meggyöngítette a pápaságot, ahogy addig egyetlen császár vagy fejedelem sem. Én semmit sem tettem, mindent az Ige tett...”

"36. Minden igaz, bűnbánó keresztyén elnyeri a büntetéstől és a büntől való feloldozást, s ebből ő a bűnbocsátó cédulák nélkül is részesül."

" Ilyen értelemben mondta Szent Pál: Mindnyájan egy kenyér és test vagyunk, akik ez egy kenyérből és egy kehelyből részesedünk. Ez a közösség abban áll, hogy Krisztusnak és szentjeinek minden lelki javában részesül, s ezeket velük együtt birtokolja az, aki ezt a szentséget veszi, viszont minden szenvedés és bűn is velük közössé válik. Ekképpen a szeretet szeretetet ébreszt és eggyé tesz... Aki tehát csüggeteg, akit bűnös lelkiismerete erőtlenné tesz, vagy a halál rémíti, vagy akinek szívét bármi terheli, - ha mindentől szabadulni akar, az járuljon örvendezve az oltáriszentséghez, helyezze nyomorúságát a közösségre, s keressen segítséget a lelki test egész közösségénél." (Luther)

"Akik az eleve elrendelést fürkészik, az isteni bölcsesség legbelső rejtekébe hatolnak... Eleve elrendelésnek pedig Istennek azt az örök elhatározását nevezzük, amellyel önmagában elvégezte azt, hogy akarat szerint mi történjék minden egyes emberrel." (Kálvin)

„Nemesek és kereskedők, asszonyok és kisasszonyok, ifjak és vének!

Tudjátok meg, hogy mindenki, aki meggyónt, megbánta bűneit és betette a pénzét a ládikába, minden bűne alól bocsánatot nyer. Nem halljátok-e halottaitok hangját? Így kiáltanak: könyörüljetez rajtunk, mert súlyos büntetéseket és kínzásokat szenvedünk, amelyektől egy kicsiny adománnyal kiválhattok bennünket.” (Kiáltvány a búcsúcédulák árusításakor)

„Tudjátok jól, hogy a nemes német nemzet legkeresztényibb császáraitól származom, akik halálukig az egyház hű fiai voltak. Megőrizték a szent keresztény vallást, hogy ebben éljek és haljak meg. Mert bizonyos, hogy egyetlen szerzetes [Luther] téved, amikor véleménye az egész kereszténység ezer év óta tanított véleményével áll szemben – különben ugyanis az egész kereszténység ma és mindig csak tévedett volna. Bánom, hogy egészen mostanáig halogattam a nevezett Luther és hamis tanításai elleni fellépést. Ezentúl úgy kezelem őt, mint megátalkodott eretneket, és remélem, minden jó keresztény ugyanígy tesz.” (V. Károly)

„Most a szent engedelmességről szólnak. Ezt valamennyien főként tartják be, és igyekezzenek ebben kitűnni. ... Minden ellenkező saját véleményünket és saját ítéletünket vak engedelmisséggel tagadjuk meg. Igaznak kell tartanunk, ha valamit, ami a szemünkben fehérnek tűnik, a katolikus egyház feketének mondana; s nekünk is feketének kell állítani...”(a jezsuita rend szabályzatából)

Kérdések:

a. Miért ostorozza Luther a bűnbocsátó cédulákat és milyen bűnbocsánatot hirdet helyette?

.....
.....
.....

b. Hogyan fordult szembe Luther a pápával?

.....
.....

c. Mit ért Kálvin eleve elrendelés alatt? Saját szavainkkal fogalmazzuk meg!

.....
.....
.....

d. Mivel próbálja meg az emberek a vásárlásra rávenni a búcsúcédulák megvételére ez a „reklám”?

.....
.....

e. Hogyan érvel V. Károly Luther tanításai ellen?

.....
.....

f. Miért nyilvánítja eretnekké? Miért veszélyezteti az ő császári hatalmát a reformáció?

.....
.....
.....

g. Mi a jezsuita rend szabályzata szerint az elsőszámú kötelesség?

.....
.....

h. Kinek fogadják meg ezt a kötelességet? Szemléletében ez nagyon eltér a reformáció irányzatai által hirdetett tanoktól. Miért?

.....
.....
.....

3. A feladat a felvilágosodáshoz kapcsolódik.

Döntse el a forrás alapján, hogy a megállapítások igazak vagy hamisak! Írjon X jelet a táblázat megfelelő helyére!

„Mint hogy a szabad államban minden szabad ember maga kell, hogy kormányozza magát, a nép egészét kell, hogy illesse a törvényhozó hatalom. Mint hogy azonban ez keresztülvihetetlen, a népnek a maga képviselői útján kell megtennie mindazt, amit maga nem tud megtenni. Az emberek jobban ismerik saját városuk szükségleteit, mint más városokéit, és mindenki jobban tudja ítélni szomszédainak képességeit, mint más honfitársaiéit. Nem szabad tehát a törvényhozó hatalom tagjait általában a nemzet összességéből kiválasztani, hanem az a helyes, ha minden helyen a lakosok maguk választanak maguk közül képviselőt. Az egyes kerületekben minden állampolgárt meg kell, hogy illessen a jog, hogy szavazhasson, kivéve azokat, akik annyira alacsony helyzetben vannak, hogy úgy tekintendők, mint akiknek nincsen saját akaratuk. Mindig vannak olyanok, akik születésüknél, gazdagságuknál vagy rangjuknál fogva kiemelkednek a többiek közül. Ha azonban ezek elvegyülnének a nép között, és csak annyi szavuk volna, mint másnak, a közös szabadság szolgálatuk lenne. A törvényhozásban őket megillető résznek tehát arányban kell állnia azokkal az előnyökkel, amelyekkel az államban rendelkeznek. Ez akkor fog bekövetkezni, ha olyan testületet alkotnak, amelynek joga van a nép kezdeményezéseit megállítani. Nem szükséges, hogy a képviselők választóiktól minden egyes ügyre nézve külön utasítást kapjanak. Igaz ugyan, hogy így a képviselők szava jobban kifejezésre juttatná a nemzet hangját, mindez azonban rengeteg huzavonára vezetne, minden egyes képviselőt a többi urává tenne.” (Montesquieu: *A törvények szelleméről*; 1748)

Megállapítás	Igaz	Hamis
a) Montesquieu a képviseleti rendszer mellett érvel, mert a közvetlen demokrácia rendszerét működésképtelennek tartja.		
b) Montesquieu az embereket teljesen egyenlőnek tartja, ezért elutasítja bármiféle választójogi cenzus (feltétel) bevezetését.		
c) Montesquieu javasolja, hogy a választók a képviselőket részletes követutasítással lássák el.		
d) Montesquieu szerint a képviselőket egyéni választókerületekben kell megválasztani.		

4. A feladat a francia forradalommal kapcsolatos.**Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei alapján!**

„I. Minden ember szabadnak és jogokban egyenlőnek születik és marad; a társadalmi különbségek csakis a közösség szempontjából való hasznosságon alapulhatnak.

II. Minden politikai egyesülés célja az ember természetes és elvülhetetlen jogainak megőrzése. Ezek a jogok a szabadság, a tulajdon, a biztonság és az elnyomásnak való ellenállás.

III. Minden szuverenitás [önrendelkezés] alapelve lényegét tekintve a nemzettől származik. Semmilyen testület, semmilyen egyén nem gyakorolhat olyan hatalmat, amely nem kifejezetten ebből ered.

VI. A törvény a közakarat kifejeződése. Valamennyi állampolgárnak jogában áll személyesen vagy képviselőin keresztül részt venni megalkotásában.[...] Mivelhogy a törvény előtt minden polgár egyenlő, tehát minden polgár egyformán alkalmazható minden közhivatalra, állásra és méltóságra, erényeik s képességeik különbözőségén kívül egyéb különbséget nem ismerve.

VII. Mindenkit csak a törvény által előírt és általa meghatározott formák szerint lehet vád alá helyezni, letartóztatni vagy fogságban tartani. [...]

X. Senkit nem szabad meggyőződése miatt zaklatni, legyenek ezek akár vallásiak, feltéve, hogy ezek megnyilvánulása nem zavarja a törvényes rendet.

XI. A gondolatok és vélemények szabad közlése az ember egyik legértékesebb joga; tehát minden állampolgár szabadon beszélhet, írhat és nyomtathat, de a törvény által meghatározott esetekben felelnie kell e szabadsággal való visszaélésekért. [...]

XV. A társadalomnak joga van elszámoltatni kormányzata valamennyi köztisztviselőjét.

XVI. Az olyan társadalomnak, amelyből e jogok biztosítékai hiányoznak, s ahol a törvényhozó és végrehajtó hatalom szétválasztását nem hajtották végre, semmiféle alkotmánya sincs.

XVII. Tulajdonától – lévén a tulajdonjog szent és sérthetetlen – senki meg nem fosztható [...].”

(Az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata)

Melyik évben keletkezett a fenti dokumentum?

.....

Magyarázd meg saját szavaiddal az első pontot!

.....
.....

Melyek az alapjogok:

.....
.....
.....
.....

Melyik pont foglalkozik a lelkiismeret szabadságáról?

.....

Nevezze meg azt a felvilágosodás korában keletkezett fogalmat, amelyre a III. és XV. pontok utalnak! Melyik francia szerző elméleti munkáiban jelenik meg ez a fogalom?

Fogalom:.....

Személy:.....

Melyik pont szól a parlamentáris képviselet rendszeréről?

.....

Melyik szerzőhöz köthető a XVI. pontban megfogalmazott gondolat!

.....

Nevezzen meg két olyan uralkodót, akik a felvilágosult abszolutizmus szellemében kormányoztak!

.....
.....